

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“
гр. Исперих, ул. „Лудогорие“ № 90, общ. Исперих, обл. Разград
телефон: 0878 68 44 95, e- mail: school@botevisperih.bg

Утвърдил:.....
Директор: Дарина Спиридонова

**ПРАВИЛНИК ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА
БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ
НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД**

2024/2025 учебна година

ГЛАВА ПЪРВА ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

РАЗДЕЛ I

Чл. 1. Настоящият правилник е разработен в съответствие с изискванията на Закона за здравословни и безопасни условия на труд ДВ, бр. 124 / 1997 г. с направените изменения и допълнения, Наредба № РД-07-02 от 16.12.2009 г. на МТСП и МЗ за инструктажа на работниците и служителите, чл.5 ал.1 от Инструкция от 5.07.1996 г., ДВ бр. 61/96 г. за изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в системата на МОН и определя изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училище.

Чл. 2. Правилникът се отнася за всички работници и обучавани в учебното заведение - педагогически, непедагогически персонал и ученици, както и за лицата, които по различни поводи се намират в учебната сграда.

Чл. 3. Отговорност за изпълнението на Правилника носи ръководството на училището в лицето на директора, който утвърждава Правилника не по-късно от началото на учебната година.

РАЗДЕЛ II

Права, задължения и отговорност на длъжностните лица за осигуряване и спазване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

Чл. 4. ДИРЕКТОРЪТ НА УЧИЛИЩЕТО

/1/ Отговаря за цялостното изпълнение на изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в учебното заведение по действащите нормативни документи, указания и заповеди на МОН, по въпроси на охраната на труда.

/2/ Утвърждава Правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в учебното заведение, което ръководи.

/3/ До началото на всяка учебна година актуализира Правилника.

/4/ Организира запознаването на учениците, педагогическия и непедагогическия персонал и родителите с настоящия Правилник.

/5/ Създава условия за опазване на живота, предпазване от рискове и опазване здравето на учащите и работещите в училището.

/6/ В съответствие с Наредба № РД-07-02 от 16.12.2009 г. възлага на длъжностно лице с подходящо образование и подготовка координацията и контрола по осигуряването на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

/7/ Организира заедно с медицинското лице на училището провеждането на всички видове здравни мероприятия и поддържането на реда и хигиената в училищната сграда, двора и другите помещения.

/8/ Упражнява контрол по прилагане и спазване на изискванията за провеждане на инструктажите и обучението по БХТ и ПО.

/9/ Осигурява към длъжностните характеристики на служителите от училището да се впишат конкретните им задължения за осигуряване на безопасни условия на труд (Наредба № РД-07-02 от 16.12.2009).

/10/ Осигурява изготвянето на инструкции за правилна и безопасна работа с отделните машини, апарати и съоръжения за учебните кабинети, лаборатории и работилници, съответстващи на нормативните изисквания и съобразени с психологическите особености на учащите се и липсата на трудови навици.

/11/ Отговаря за пожарообезопасяването чрез спазване на действащите норми, правилници, наредби и предписания.

/12/ Осигурява необходимото противопожарно оборудване и мястото на разполагането му.

/13/ Осигурява необходимите средства за осъществяване на мероприятията по охрана на труда.

/14/ Осигурява снабдяването с работно и специално облекло и лични предпазни средства и предоставя безплатно специално работно облекло и лични предпазни средства на работниците и служителите, които работят с или при опасни и вредни за здравето или живота машини, съоръжения, течности, газове, нажежени предмети и други подобни.

/15/ Осигурява условия за санитарно - битово и медицинско обслужване на работниците, служителите и учащите се.

/16/ Осигурява преглед на сградите след извършен основен ремонт и обръща внимание на закрепването на вратите, прозорците, обезопасяването на електрическата инсталация и съоръжения /зануляване, заземяване/, монтирането на машините, изискванията по хигиена на труда и противопожарна безопасност.

/17/ Подпомага организирането на евакуация на учениците и трудовия колектив през учебната година и контролира нейното изпълнение.

/18/ Следи за състоянието на проходите за евакуация, за правилната експлоатация на отоплителните съоръжения и електрическите инсталации /уреди/ и спазване на противопожарните норми.

/19/ Организира за учениците обучение по противопожарни знания и подготовка в рамките на обучението по гражданска защита и безопасност на движението.

/20/ Съдейства и контролира редовното и правилно провеждане на инструкциите за безопасна работа на учащите се.

/21/ Изисква от учителите по технологии и предприемачество, ФВС, КМИТ, физика и астрономия и ХООС да поставят на видни места инструкции за безопасна работа.

/22/ Спира работата на машини, уреди и др., когато не са обезопасени според действащите правилници и норми или съществува непосредствена опасност за живота и здравето на учениците.

/23/ Ежегодно докладва пред педагогическия съвет за състоянието по БХТ и ПО за причини, довели до трудови злополуки и предприетите мерки за отстраняването им.

Чл. 5. ДЛЪЖНОСТНО ЛИЦЕ, ОСИГУРЯВАЩО КООРДИНАЦИЯ И КОНТРОЛ ПО ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД

/1/ Осъществява от името на Директора координация в работата за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд за щатния персонал и учениците, за предпазване от рискове и укрепване здравето на децата.

/2/ Провежда начален инструктаж по БХТ и ПО с:

- всички новопостъпващи в учебното заведение служители и работници преди допускането им до работа;
- всички учащи ежегодно със започване на учебната година;
- работници, служители и учащи, изпратени временно на работа или да продължат обучението си в учебното заведение.

/3/ Оказва помощ и упражнява контрол за правилно провеждане:

- на инструктажа на работното място и периодичният инструктаж с щатните работници и служители;
- на инструктажа на работното място, периодичният и ежедневен инструктаж с учащите.

/4/ Организира и участва в разработването на инструкции за безопасна работа в помещенията - работилници, кабинети, лаборатории, отделни машини, съоръжения, инструменти и други.

/5/ Подготвя предложения за утвърждаване на конкретни задължения за осигуряване на безопасни условия за лицата, ръководещи и изпълняващи трудови и учебни дейности.

/6/ Участва заедно с медицинската сестра, в извършването на периодичен контрол за санитарно-хигиенното състояние във всички помещения, отделни работни места и района на училището.

/7/ Изисква и контролира осигуряването на:

- необходимите работни и специални облекла, лични предпазни средства и периодичните им изпитвания;
- първоначалните и периодични медицински прегледи;
- необходимите правилници, наредби, стандарти и други документи по БХТ и ПО;

/8/ Води ревизионната книга за вписване на констатации и предписания на контролните органи по охрана на труда.

/9/ Разследва причините за станалите трудови злополуки и води книгата за регистриране на актовете за тях. Участва задължително при разследване на аварии, пожари, смъртни и тежки злополуки.

/10/ Участва в проверките, извършвани от контролните органи на Главна инспекция по труда и други държавни органи, осъществяващи общ или специализиран контрол по трудовото законодателство.

/11/ Извършва самостоятелно проверки по БХТ и ПО на всички работни места. Съставя протоколи за констатациите, с които запознава директора, който изготвя заповед с конкретни мерки за отстраняване на констатираните нарушения.

/12/ Периодично информира директора за състоянието на условията на възпитание, обучение и труд в просветното звено и хода на изпълнението на поставени задачи, заповеди и предписания.

/13/ Дава предложения за подобряване условията на труд.

/14/ Контролира спазване на изискванията по нормативните документи, свързани с осигуряване на специалната защита на учениците под 16-годишна възраст:

- микроклимат, осветление, шум, вибрации, вредни вещества;
- физическо натоварване

/15/ Съвместно с директора:

- следи и се грижи за наличността и изправността на противопожарните съоръжения;
- организира провеждането на противопожарна подготовка на работниците и служителите и обучение за противопожарни знания на учащите;

- следи за състоянието на проходите за евакуация.

/16/ Организира изготвянето на инструкции за противопожарните изисквания и правила, които трябва да се спазват при работа с отделните машини, в отделните помещения и други случаи.

/17/ Отговаря за организацията по охрана на труда в учебното заведение.

/18/ Изпълнява и всички други задължения по БХТ и ПО, предвидени в нормативните документи за длъжността.

Чл. 6. УЧИТЕЛЯТ ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ Е ДЛЪЖЕН:

/1/ Да изисква, устройва и обзавежда салона и спортната площадка със здрави, изправни, сигурно поставени (закрепени) уреди, гимнастически постелки, подвижни съоръжения за отскоци, масивна настилка на площадката (асфалт) и др.

/2/ Да полага грижи за поддържането на уредите в изправно състояние. Особено внимание да обръща на скрепителните елементи (винтове, болтове, скоби, обтегачи, възли и др.)

/3/ Ежедневно, преди започване на занятията по ФВС, да извършва оглед и проверка на състоянието на всички уреди и съоръжения, които се ползват.

/4/ Да не допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност от злополука, или да се играе без гимнастически постелки. За увеличаване на триенето между ръцете или краката при игра на уреда да осигурява необходимото средство (магnezит).

/5/ Да поддържа ред и последователност при изпълнението на упражненията, особено тези, които са свързани с повишена динамика, равновесие, статични напрежения и крият опасност при разсейване на вниманието или уплаха.

/6/ Да оказва помощ при изпълнението на трудни и опасни елементи от упражненията и да осигурява пазене в случай на несполучливи опити, прескоци, отскоци, игра на лост, халки, греда, висилка и др. (подобни).

/7/ Да следи за физическото и психическото състояние на учениците и при наличие на отклонения от нормалното да не изисква изпълнението на трудни елементи.

/8/ При хвърляне на уреди да съблюдава да няма хора на мястото около паденията.

/9/ Да осигурява местата за физическо възпитание и спорт да отговарят на хигиенните изисквания за осветление, чистота на въздуха, температура, чистота на настилка, разположение на уредите и др.

/10/ В случай на злополука да вземе спешно необходимите мерки за оказване на медицинска помощ и да уведоми директора на училището.

Чл. 7. УЧИТЕЛЯТ, КЛАСНИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ, Е ДЛЪЖЕН:

/1/ При организиране на извънучилищни дейности с учениците (екскурзии, походи и др.) да ги инструктира за възможните опасности и ги предпазва.

/2/ Да организира груповото придвижване на учениците като пешеходци или пътници в транспортни средства по пътищата съгласно изискванията на Закона за пътищата.

/3/ Да уведомява периодично родителите за успеха и поведението на децата им.

Чл. 8. Да бъде създаден екип за съвместна работа на институциите за обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст (екип за обхват и образователен медиатор, чиито задължения са обход по домовете на ученици, отсъстващи по неуважителни причини и прибирането им в училище).

Чл. 9. УЧИТЕЛ В ГЦОУД:

- /1/ Отговаря за безопасността на учениците в групата по време на часовете съгласно графика за провеждането им.
- /2/ Не допуска игра в класните стаи по време и след заниманията.
- /3/ Извежда учениците до входа на училището след приключване на занятията.
- /4/ Осъществява контакт с родителите и при необходимост ги информира за здравословното състояние на децата им.
- /5/ При инцидент търси медицинската сестра за съдействие и уведомява директора

Чл. 10. ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ ПО ВРЕМЕ НА УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ И МЕРОПРИЯТИЯ, ОРГАНИЗИРАНИ ОТ УЧИЛИЩЕ – ЕКСКУРЗИИ, ПОХОДИ, РАЗХОДКИ СРЕД ПРИРОДАТА С УЧЕБНА ЦЕЛ, ТУРИЗЪМ, ЗЕЛЕНО УЧИЛИЩЕ, ЛАГЕРИ:

/1/ Учениците нямат право да напускат района на училището по време на учебни занятия. Изключение се допуска само в случаите, когато ученикът има разрешение от учителя и се придружава от родител, близък или от служител на училището.

/2/ Поради опасност от наранявания и нещастни случаи, на учениците се забранява:

- Да тичат в класните стаи и по коридорите по време на междучасие.
- Да играят с електрическите контакти.
- Да се навеждат навън от прозорците на стаите.
- Да се пързаят по парапетите на стълбищата.

/3/ Преди провеждане на часовете по физическо възпитание и спорт в салона учениците изслушват и спазват инструкции от учителя за безопасно ползване на уредите.

/4/ Във физкултурния салон учениците влизат само в присъствието на учителя, организирано, и с чисто игрално облекло.

/5/ Преди започването на учебния час по физическо възпитание и спорт се забранява разместването и изнасянето на спортния инвентар и ползването му без разрешението на учителя.

/6/ При организирани излети, екскурзии, посещения на мероприятия извън територията на училището, учениците:

- да не се отделят от групата;
- точно да изпълняват указанията на учителя, като за придвижването до сборния пункт и връщането у дома след освобождаването отговорност носи самия ученик;
- да не разговарят с непознати;
- да носят отговорност за личния си багаж;
- да не се навеждат от прозорците на превозните средства по време на движение;

/7/ Учениците нямат право да остават в класната стая след приключване на учебните занятия, ако не присъства класния ръководител или друг, който отговаря за живота и здравето им.

Чл. 11. ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ ПО ВРЕМЕ НА ОБУЧЕНИЕ ПО ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО:

/1/ Да изслушват внимателно инструктажа и всички други форми на обучение по БХТ и ПО, които се провеждат от учителя по технологии и предприемачество.

/2/ Да се разписват в книгите за инструктажа, с което удостоверяват, че са им известни правилата и изискванията за безопасност на труда и се задължават най-старателно да ги спазват.

/3/ Строго да спазват разпоредбите по БХТ и ПО, като изпълняват дадените им указания в това направление и изпълняват само определената им работа.

/4/ Да поддържат ред, чистота и висока култура на работното си място като преди да го напуснат предават инструментите си почистени и в пълна изправност.

/5/ При злополука веднага да съобщават на учителя си, за да се вземат бързи мерки за оказване на необходимата помощ на пострадалия.

Чл. 12. ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНА РАБОТА В КОМПЮТЪРНИТЕ КАБИНЕТИ Е НЕОБХОДИМО:

/1/ При работа с компютрите учениците трябва да са разположени на разстояние 0,50 - 0,70 м от екрана, а разстоянието между очите и клавиатурата да е 0,40 - 0,50 м.

/2/ При работа с компютрите се изисква учениците да стоят изправени на столовете, с удобно разположени върху масите ръце, така че да се постига максимално удобство при работата с клавиатурата и мишката.

/3/ Не се разрешава провеждане на две последователни занятия без осигуряване на активна почивка между тях от 10-15 минути.

/4/ При работа в компютърната зала учениците трябва да внимават за опасности, свързани с неизправности в ел. инсталацията (оголени кабели, повредени контакти, ел. ключове, щепсели и др.) и при откриването на такива да предупреждават незабавно преподавателя, без да правят опити да ги поправят.

/5/ При движение в залата учениците да не се допират до захранващите кабели на компютрите и друга техника, както и до кабелите на компютърната мрежа.

/6/ Компютрите и останалата техника в залата се включват само след разрешение на преподавател.

/7/ При влизане в залата учениците са длъжни да изчакват напускането ѝ от тези, за които занятията са приключили.

/8/ Поради наличието в залата на ел. инсталация по работните маси, се забранява внасянето на напитки и течности.

Чл. 13. ВСИЧКИ РАБОТНИЦИ И СЛУЖИТЕЛИ В УЧИЛИЩЕТО СА ДЛЪЖНИ:

/1/ Да изискват при постъпване на работа в училището да се запознаят с настоящия правилник и специфичните за длъжността им изисквания по БХТ и ПО, както и да ги спазват.

/2/ Като учители (класни ръководители) носят отговорност за спазване на инструкциите по БХТ и ПО при провеждане на обучение и извънкласни дейности с учениците.

ГЛАВА ВТОРА УСЛОВИЯ, ИЗИСКВАНИЯ И ПРАВИЛА ЗА БЕЗОПАСНО И ЗДРАВΟΣЛОВНО ПРОВЕЖДАНЕ НА ВЪЗПИТАНИЕТО, ОБУЧЕНИЕТО И ТРУДОВАТА ДЕЙНОСТ

РАЗДЕЛ I

ПРОТИВОПОЖАРНА ОХРАНА

Чл. 14. Към всички помещения и водоизточници по всяко време трябва да има свободен достъп. Пътищата, проходите и входовете да бъдат в изправност, освободени от материали, а през зимата - почистени от сняг.

Чл. 15. Евакуационните пътища са стълбища, коридори и др., които осигуряват безопасно и свободно придвижване на хора към изходите.

Чл. 16. В учебните стаи масите и столовете трябва да са разположени така, че изходите да бъдат свободни.

Чл. 17. Противопожарните уреди и съоръжения да се поддържат в изправност и готовност за ползване.

Чл. 18. На територията и в помещенията на училището да се поддържа чистота. Всички горими отпадъци и смет да се изнасят своевременно.

Чл. 19. Да се спазват най-строго изискванията за пожарна безопасност при извършване на заваръчни и други огневи дейности.

Чл. 20. Да се изготви план за евакуация на учениците при пожар, който да се постави на видно място във фойето на училището и да се проиграва веднъж на учебен срок през учебната година.

Чл. 21. При провеждане на масови мероприятия с ученици задължително присъства представител на ръководството на училището, който следи и отговаря за спазване на всички правила по противопожарна охрана.

Чл. 22. При провеждане на масови мероприятия трябва да бъдат осигурени всички необходими средства за пожарогасене.

Чл. 23. При провеждане на масово мероприятие е забранено:

1. Осъществяване на светлинни ефекти и др. подобни, които могат да причинят пожар.
2. Да се гаси напълно светлината в помещението.
3. Разполагане на мебелите в помещението така, че да затрудняват бързото му напускане.

РАЗДЕЛ II

ПРАВИЛА И ИЗИСКВАНИЯ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА В УЧЕБНИТЕ КАБИНЕТИ, ФИЗКУЛТУРЕН САЛОН И ПЛОЩАДКИ

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 24. Учебните кабинети, физкултурните салони и площадките трябва:

1. Да бъдат в помещения с благоприятни условия за работа, което осигурява минимално напрежение на нервната система и сърдечно-съдовата дейност на ученика и ще намалява умората, а оттам и опасността от злополуки.

2. Да отговарят на санитарно-хигиенните изисквания по отделните фактори – микроклимат, осветление /естествено и изкуствено/, вредни вещества, шум, вибрации, лъчения и т.н.

3. Да бъдат напълно механично, електро и пожаробезопасени.

Чл. 25. При провеждане на занятия в училищните кабинети по физика и астрономия, химия и ООС, технологии и предприемачество, КМИТ, физкултурния салон и спортната площадка се спазват изискванията за безопасна работа,

регламентирани в съответните инструкции, които са приложение на настоящия правилник.

ГЛАВА ТРЕТА

ИНСТРУКТАЖИ И ОБУЧЕНИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ, ХИГИЕНА НА ТРУДА И ПРОТИВОПОЖАРНА ОХРАНА

Чл. 26. Всеки работник или служител, който постъпва на работа в училището, независимо от неговата подготовка, образование, квалификация и трудов стаж по същата или по друга професия, се допуска на работа само след като бъде подробно инструктиран по БХТ и ПО съобразно специфичните условия в училището.

Чл. 27. На инструктаж подлежат и всички ученици в училището.

Чл. 28. Установени са следните видове инструктажи:

1. Начален – дава общи знания по правилата и изискванията на БХТ и ПО и дава указания за поведението, което трябва да се спазва в училището и неговия район, за предпазване от наранявания и увреждания.

2. На работното място – практически се запознава работника, служителя, ученика с конкретните изисквания преди да им бъде възложена самостоятелна работа.

3. Периодичен – с цел поддържане и допълване на знанията по БХТ и ПО.

4. Ежедневен – в началото на учебния час или по темата, която предстои да се разглежда с практически опит.

5. Извънреден – когато са налице извънредни ситуации – смърт, тежка трудова злополука, по препоръка на контролен орган, по преценка на директора и др.

Чл. 29. Директорът с писмена заповед в зависимост от характера на изпълняваната работа, конкретните условия и т.н. създава организация за цялостното провеждане на видовете инструктажи, техния обхват, продължителност, тематика и програми, както и длъжностните лица, които ще ги провеждат.

Чл. 30. Извършването на инструктажи по БХТ и ПО се документира от лицето, провело инструктажа, в съответната книга за (общ) начален инструктаж и работна тетрадка за инструктаж преди провеждане на практическо занятие (опит). Същите се съхраняват от лицето, провело инструктажа.

Чл. 31. Контрол по спазването на изискванията за организацията, реда и условията за провеждане и документиране на видовете инструктажи се осъществява от директора.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ

Чл. 32. За трудови злополуки се считат всички травматични увреждания, станали през време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и всяко увреждане на здравословното състояние, настъпило в резултат на изпълняваните трудови задължения - професионалните заболявания.

Чл. 33. Трудовите злополуки се регистрират и отчитат по реда на правилника за регистриране и отчитане на трудовите злополуки.

Чл. 34. Регистрират се всички трудови злополуки, които са станали с работници или служители и са предизвикали загубване на работоспособност за един или повече дни.

Чл. 35. За всяка трудова злополука самият пострадал или най-близкият свидетел на злополуката незабавно уведомява директора на училището.

Чл. 36. Трудовата злополука се установява от директора на училището с акт в тридневен срок считано от деня на злополуката, а професионалното заболяване – в тридневен срок от неговото констатиране от здравните органи.

Чл. 37. Директорът на училището веднага уведомява съответното РУО, регионалната здравна инспекция, органите на полицията, прокуратурата и Гражданска защита, в случаите на тежки или със смъртен изход трудови злополуки или тежки аварии.

Чл. 38. Мерки за предотвратяване на трудовите злополуки и професионалните заболявания се вземат от директора на училището.

ГЛАВА ПЕТА

ПЪРВА ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ

Чл. 39. Работещите по безопасността на труда са длъжни:

1. Да оказват първа долекарска помощ на пострадали при трудова злополука или получили други увреждания.
2. Да употребяват предназначения за оказване на първа долекарска помощ съоръжения и медикаменти само за определената цел.

ПРАВИЛА ЗА ОКАЗВАНЕ НА ПЪРВА ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ

1. ПЪРВА ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ ПРИ НАРАНЯВАНИЯ И СЧУПВАНИЯ

Първа помощ обикновено се оказва от този, който се намира най-близо до пострадалия. В повечето случаи първата помощ започва със сваляне на дрехите и обувките на пострадалия напълно или частично. При това, за да се избегнат допълнителни усложнения и нанасянето на допълнителни травми, е необходимо да се спазват следните

ПРАВИЛА:

1. Дрехите на пострадалия да се свалят, като се започне от здравата страна.
2. Ако дрехата е пристегната около раната, тя се изрязва около нея.
3. При силно кръвотечение с необходимо дрехата бързо да се разреже и разгъне, за да открие нараненото място.
4. При травма на стъпалото или коляното обувката първо трябва да се разреже по задния шев и след това при събуването да се освободи петата.
5. При събличането на дрехите или свалянето на обувката от травмирания крайник той трябва внимателно да се придържа.
6. Разсъбличането на дрехите без особена нужда е нежелателно; освобождава се тази част от тялото, където трябва да се извършат необходимите манипулации.

РАНАТА Е ОТКРИТА, УВРЕДА, СЪПРОВОДЕНА ОТ НАРУШАВАНЕ ЦЕЛОСТТА НА КОЖАТА И ЛИГАВИЦИТЕ И ПОДЛЕЖАЩИТЕ ТЪКАНИ.

ПРИ ОКАЗВАНЕТО НА ПЪРВА ПОМОЩ Е ДОСТАТЪЧНО ПОСТАВЯНЕТО НА ПРЕВРЪЗКА ВЪРХУ НЕЯ.

Основните предназначения на превръзката са:

- да се предпази раната от допълнително замърсяване;
- да окаже кръвоспиращо действие;
- да намали потока на волеви импулси от увредената зона на тялото.

ОКАЗВАЩИЯТ ПЪРВА ПОМОЩ ТРЯБВА ДА СЪБЛЮДАВА СЛЕДНИТЕ ПРАВИЛА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА РАНАТА ПРИ ПОСТАВЯНЕТО НА ПРЕВЪЗКАТА:

1. Да не пипа раната с ръце, защото върху тяхната кожа има много микроби, способни да предизвикат инфекция.
2. Да не промива раната с вода или с други течности, за да не попадат замърсяващите материали, намиращи се около нея, вътре в самата рана.
3. Да не изчиства раната от замърсяване със спирт, йод или други дезинфекционни средства.
4. Да се постави стерилна превръзка върху раната, като се използва личния стерилен пакет, намиращ се в аптеката. **В НИКАКЪВ СЛУЧАЙ НЕ СЕ ПОСТАВЯ ПАМУК ВЪРХУ РАНАТА.** Ако стерилният превързочен пакет е недостатъчен, могат да се използват чисти кърпи, късове плат, бельо, но винаги трябва да се внимава за допълнително замърсяване.
5. При рани в областта на главата да не се промива раната с кислородна вода, поради опасност от попадане и трайно увреждане на очите от нея.

ПЪРВАТА ПОМОЩ ПРИ СЧУПВАНЕ НА КОСТИ СЕ СЪСТОИ В ОБЕЗДВИЖВАНЕ НА УВРЕДЕНИЯ КРАЙНИК ИЛИ ЗАСЕГНАТА ЧАСТ НА ТЯЛОТО

Така се постига:

- намаляване на болката в областта на счупването;
- предотвратяване допълнително разместване на счупените кости по време на транспорта;
- предпазване на околните меки тъкани, кръвоносни съдове и нерви от допълнително увреждане.

ОБЕЗДВИЖВАНЕТО БИВА:

1. Обездвижване, при което не се използват твърди обездвижващи средства - например горният крайник може да се прикрепи към гърдния кош, свит под прав ъгъл в лакетна става; долният увреден крайник може да се прикрепи към здравия с различни видове меки превръзки - колани, вратовръзки, носна кърпа. Този начин трябва да се прилага по-рядко, поради недостатъчния ефект на обездвижване.

2. Обездвижване, при което като обездвижващи средства се използват подръчни материали: дъски, по-дебели клони или други подходящи в момента дървени, железни или пластмасови изделия.

Шините се поставят върху дрехите или предварително се подплатяват, за да не увредят кожата. При поставяне на шината е необходимо да се обхванат най-малко две съседни стави - под и над счупването.

Шините се прикрепват към крайниците стабилно с бинт или с триъгълна кърпа, или с други импровизирани прикрепващи превръзки.
След оказването на първа помощ е необходимо пострадалият да бъде транспортиран в лечебно заведение.

II. ПЪРВА ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ ПРИ КРЪВОТЕЧЕНИЕ

Най-непосредствената опасност, която съществува при раните, е опасността от кръвотечение. То може да бъде различно по сила в зависимост от големината и вида на разкъсания кръвоносен съд, от характера на раната, от размера ѝ и т.н.

Ако кръвта вследствие нараняването, се излива навън, тогава кръвотечението се нарича външно. Кръвотечение в тъканите или в кухините (гърдна, коремна) се нарича вътрешно. Кръвотечението в затворените кухини понякога остава скрито. За него може да се съди по косвени признаци (бледност, слабост, едва доловим и ускорен пулс).

Човек може да загуби известно количество кръв, без това да окаже абсолютно никакво влияние върху състоянието му, но загубата на по-голямо количество кръв се понася тежко от организма. Колкото по-голямо количество се загубва, толкова състоянието на човека се влошава повече.

III. ПЪРВА ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ ПРИ ИЗГАРЯНИЯ /ТЕРМИЧНИ И ХИМИЧЕСКИ/

Долекарската помощ при изгаряне започва с прекратяване действието на високата температура. Пострадалият трябва да бъде изведен от зоната на пожара. При запалване на дрехите, същите трябва да се загасят. Това може да стане с потапяне във вода или обливане с обилна струя, притискане запалената дреха към земята за прекратяване достъпа на въздух, засипване с пясък. Могат да се използват платнище или одеяло за завиване пострадалия и угасяване на дрехите, но не трябва да се забравя, че при завиване „през глава“ има опасност от задушаване от пушечните газове. Понякога е по-лесно освобождаването и хвърлянето на дрехите. При обширни изгаряния пострадалият се транспортира в най-близкото лечебно заведение. Такива са изгарянията над 15 % у възрастни от II и III степен, при които настъпва шок и се развива усложнение и от вътрешните органи, които налагат задължително болнично лечение. Болните в термичен шок много бързо се охлаждат; често те са и с измокрено облекло в резултат от загасяването. Поради това, при продължителен транспорт до болницата, за предпазване от простудни заболявания е необходимо болните да бъдат добре завити.

Оказването на първата долекарска помощ при различните видове изгаряния не е свързано с много и различни медикаменти. Основното тук е бързото прекратяване действието на увреждащия агент. Наред с това в аптеката на предприятието е необходимо да има бинтове 10x10 см и 5x5 см; антисептична марля, памук, туба с мехлема Дефламол, туба с Нифуцингел или Ривафилм.

IV. ПЪРВА ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ ПРИ СЛЪНЧЕВ И ТОПЛИНЕН УДАР

Слънчев и топлинен удар

Един от случаите, когато може да се стигне до нещастие, е слънчевият удар (слънчасване). Получава се, когато човек дълго време се подлага на непосредственото действие на слънчевите лъчи с открита глава. Неправилно е уеднаквяването на слънчевия удар с топлинния удар, защото последният се получава при прегряване на цялото тяло, и то в закрити помещения, докато при слънчевия удар на най-голямо прегряване се подлага непокритата глава.

Първата помощ се заключава във вземане на бързи мерки за да се предотвратят усложненията:

1. Пострадалият се отнася на сенчесто, хладно, проветриво място, или поне му се прави сянка, за да се избегне по-нататъшното непосредствено влияние на слънчевите лъчи.

2. Напръсква се със студена вода.

3. Дава му се да пие течност (по възможност студени).

4. Дрехите се разкопчават.

5. Ако дишането или кръвообращението спират, се прибягва до изкуствено дишане или непряк масаж върху сърцето.

След преминаване на първичните явления могат да останат различни общи разстройства: сънливост, разбитост, главоболие, жажда, болки в мускулите.

Термини и определения по охрана на труда

Производствено помещение - затворено пространство в специално предназначена сграда, в която се осъществява трудова дейност.

Индивидуално работно място - място, предназначено за работа на едно лице.

Постоянно работно място - работното място, където се намират работещите през по-голямата част от работното време.

Категория работа - работа според енергоразхода на организма.

Оптимална норма за вредност - най-благоприятната, най-подходящата стойност.

Допустима стойност за вредност — стойност, до която не се предизвиква заболяване или отклонение в здравното състояние на работещите в хода на трудовата им дейност.

Вредни вещества — вещества, които постъпили в организма и в минимални количества, могат да доведат до различни по степен функционални разстройства или увреждания на тъкани или органи.

Пределно допустими концентрации - на дадено вредно вещество във въздуха на работната среда е най-високата допустимата концентрация, която не предизвиква заболявания или отклонения в здравословното състояние.

Охрана на труда — система от нормативни актове и съответстващите им социално - икономически, организационни, технически и хигиенни мероприятия и средства, които осигуряват безопасността, запазването на здравето и работоспособността в процеса на труда.

Условия на труд - съвкупност от фактори на производствената среда, оказващи влияние на здравето и работоспособността на човека.

Безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд - обхваща както материални, така и нематериални условия, които предотвратяват и отстраняват вредното въздействие в работната среда при реализиране на трудовата дейност:

- материалните условия на възпитание, обучение и труд са безопасни, когато позволяват учебният и трудовият процес да се осъществи така, че да бъде опазен физически човекът от вредното външно въздействие върху него, а здравословни, ако позволяват нормално функциониране на човешкия организъм при пребиваване в работна среда;

- нематериалните условия, към тях се отнасят инструктажът, обучението, дисциплината, квалификацията, правоспособност, умения, опит, възможност и други.

Безопасност на труда - състояние на условията за труд, при които е изключено въздействието на опасни и вредни производствени фактори върху работещите.

Техника на безопасност - система от организационни и технически мероприятия и средства, които предотвратяват въздействието на опасни производствени фактори върху работещите.

Изисквания за безопасност на труда - изисквания, определени в нормативните актове, нормативно - техническата документация, правила или инструкции, изпълнението на които осигурява безопасността на работещите.

Професионално заболяване - заболяване, причинено от въздействието на вредни условия на труд.

Работодател - по смисъла на тази наредба е директорът на учебното заведение.

Длъжностно лице - е работник или служител, на когото е възложено да упражнява ръководство на трудовия процес /учебно-възпитателния / в учебното заведение.

Електрическа наредба - съвкупност от технологично окомплектовани и монтирани електрически машини, съоръжения и апарати или част от тях за производство, преобразуване, предаване, разпределение и консумиране на електрическа енергия.